

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО
МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ОСНОВІ
ДРАМАТИЗАЦІЇ АВТЕНТИЧНИХ ТВОРІВ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0352-1 а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Яценко Надія Герасимівна

Керівник д.пед.н., проф. Пахомова Т. О.

Рецензент: к.пед.н., доц. Надточій Н. О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра Англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри

Надточій Н. О.

« » 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ЯЦЕНКО НАДІЇ ГЕРАСИМІВНИ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації автентичних творів»

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Пахомова Тетяна Олександрівна
д.пед.н., професор

затверджені наказом ЗНУ від «11» квітня 2023 року № 516-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту) 05 грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту) Теоретичне обґрунтування, розробка вправ для навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників та методики їх використання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Проаналізувати поняття драматизації творів в навчанні діалогічного мовлення. 2. Охарактеризувати сучасний стан проблеми навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів у педагогічній теорії та практиці. 3. Виявити комплекс факторів, що мають об'єктивний вплив на формування англійського діалогічного мовлення учнів старших класів в процесі вивчення автентичних творів. 4. Розробити лінгводидактичну модель, етапи і систему вправ з навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації. 5. Надати методичні рекомендації щодо виконання розробленої системи вправ.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	18.06.2023	18.06.2023
Розділ 1	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	15.07.2023	15.07.2023
Розділ 2	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	16.08.2023	16.08.2023
Висновки	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	17.09.2023	17.09.2023

6. Дата видачі завдання 25.05.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2023	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2023	виконано
3.	Написання вступу	червень 2023	виконано
4.	Написання теоретичного розділу 1	липень 2023	виконано
5.	Написання теоретичного розділу 2	серпень 2023	виконано
6.	Формулювання висновків	вересень 2023	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2023	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2023	виконано
9.	Захист	грудень 2023	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____

Керівник роботи _____

Н. Г. Яценко

Т. О. Пахомова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

Е. О. Веремчук

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 60 стор., 61 джерело

Об'єкт дослідження: процес навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників.

Предмет дослідження: розвиток діалогічного мовлення старшокласників у процесі вивчення англійської за допомогою драматизації автентичних творів.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка методики формування англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації автентичних творів.

Теоретичну основу дослідження складають праці таких відомих вчених, як Р. Фастовець, С. Андрушко, Дж. Ревел, Л. Літлвуд, В. Ріверс, Фр. Дебізер та інші. Вони вважали, що драматизація – це засіб розвитку розумових дій та засіб розвитку довільної поведінки.

Отримані результати: дослідна робота показала, що ефективність реалізації методики навчання англійському діалогічному мовленню старшокласників на основі драматизації автентичних творів залежить від дотримання ряду педагогічних умов: навчання на п'яти блоках вправ та на основі інтегрованого підходу; організації передтекстової та післятекстової роботи, спрямованої на активізацію наявних в учнів знань, а також на розширення загального кругозору, необхідного для розуміння пропонованого текстового матеріалу; використання на уроках автентичних матеріалів різних жанрів та типів; застосування технік драматизації. У ході проведення дослідної роботи розроблено вправи для навчання діалогічного мовлення старшокласників за допомогою технік драматизації, вироблені практичні рекомендації для викладачів, засновані на практичному досвіді.

Ключові слова: *інтегроване навчання, діалогічне мовлення, драматизація автентичних творів*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ОСНОВІ ДРАМАТИЗАЦІЇ АВТЕНТИЧНИХ ТВОРІВ.....	7
1.1 Проблема навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів у сучасній лінгводидактиці.....	7
1.2 Інтегроване навчання англійського діалогічного мовлення в контексті драматизації автентичних творів.....	17
1.3 Автентичні англомовні твори як предмет інтегрованого навчання з використанням драматизації.....	27
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ОСНОВІ ДРАМАТИЗАЦІЇ АВТЕНТИЧНИХ ТВОРІВ.....	32
2.1 Лінгводидактична модель і етапи навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації автентичних творів....	32
2.2 Система вправ з навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів на основі драматизації автентичних творів.....	39
2.3 Методичні рекомендації щодо виконання розробленої системи вправ..	49
Висновки до розділу 2.....	52
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Стрімкий соціально-економічний прогрес диктує високі вимоги до якості викладання іноземних мов у навчальних закладах, оскільки кожне нове покоління учнів має підніматися на більш високий рівень володіння іноземними мовами. Зміна соціокультурного контексту іноземної мови, нові запити учнів щодо рівня володіння нею обумовлюють необхідність якісної зміни підготовки.

В умовах сучасної школи створюються умови адаптації особистості до нового мовного світу, відмінного від світу рідної мови та культури, закладаються основи комунікативної компетенції за рахунок драматичних технік, які багато в чому визначають комунікативний та соціокультурний розвиток учнів надалі [Апулова 2001, с. 7].

У зв'язку з модернізацією вітчизняної освіти одним із найважливіших завдань, які стоять перед навчальними закладами, є формування ключових компетенцій, особливо актуальним стає питання компетентнісного підходу в освіті.

Існуючий розрив між загальним розвитком учнів, їх інтересами та тим, що вони насправді можуть висловити іноземною мовою, поступово руйнує мотивацію, яка підтримувалася на початку новизною предмета, прагненням, готовністю та бажанням навчитися спілкуватися мовою, що вивчається. Використання рольових ігор, драматизацій, інсценування є ефективними засобами навчання іноземної мови.

Методично організована драматизація є таким прийомом навчання, який дозволяє комплексно вирішувати завдання як практичного, так і виховного, розвиваючого та освітнього характеру. У зв'язку з цим драматизація на заняттях з іноземної мови мають бути невід'ємною частиною методичної організації навчального процесу. Це і визначає **актуальність** дослідження.

Питання навчання англійської мови у різні періоди розвитку методики навчання іноземних мов розглядалися у роботах багатьох дослідників, таких як І. Зимня, І. Склярєнко, О. Вишневський, К. Балабуха, В. Коваль, В. Колодязна. Серед іноземних вчених це питання досліджували L. Bachman, G. Kathleen, M. Pfof, N. Wolfson.

Об'єкт дослідження: процес навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників.

Предмет дослідження: розвиток діалогічного мовлення старшокласників у процесі вивчення англійської мови за допомогою драматизації автентичних творів.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка методики формування англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації автентичних творів.

В основу дослідження покладено таку **гіпотезу**: процес навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів буде ефективним, якщо:

- буде розроблено методику навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників, засновану на використанні засобів інтегрованого навчання та драматизації автентичних творів;
- у ході реалізації методики дотримуватиметься комплекс педагогічних умов.

Для досягнення мети та перевірки гіпотези було висунуто такі **завдання** дослідження:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначити сутність поняття драматизації творів в навчанні діалогічного мовлення, охарактеризувати її структуру, розробити критерії її сформованості.
2. Охарактеризувати сучасний стан проблеми навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів у педагогічній теорії та практиці.

3. Виявити комплекс факторів, що мають об'єктивний вплив на формування англійського діалогічного мовлення учнів старших класів в процесі вивчення автентичних творів.
4. Перевірити дослідно-експериментальним шляхом основні педагогічні умови ефективності реалізації методики розвитку діалогічного мовлення учнів старших класів.
5. Розробити лінгводидактичну модель і етапи навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації.
6. Розробити систему вправ з навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів на основі драматизації творів.
7. Надати методичні рекомендації щодо виконання розробленої системи вправ.

Теоретичну основу дослідження складають праці Р. Фастовець, С. Андрушко, Дж. Ревел, Л. Літлвуд, В. Ріверс, Фр. Дебізер та інші. Вони вважали, що драматизація – це засіб розвитку розумових дій та засіб розвитку довільної поведінки. На їх погляд, драматизація – це завжди емоції, а там де емоції – там активність, увага та уява, там працює мислення.

Методи дослідження: Реалізація поставлених вище завдань передбачає використання таких **методів дослідження:**

- теоретичних (теоретичний аналіз літератури з проблеми дослідження; аналіз чинних нормативних документів на тему дослідження – програм, вітчизняних та зарубіжних освітніх стандартів; вивчення передових технологій навчання діалогічного мовлення за кордоном; аналіз та систематизація автентичних текстів для навчання діалогічному мовленню старшокласників);
- експериментальних (вивчення та узагальнення педагогічного досвіду; бесіди; порівняння вітчизняної та зарубіжної методики навчання діалогічному мовленню).

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у тому, що:

- вперше було зроблено спробу застосування інтегрованих методів навчання діалогічного мовлення учнів старшого ступеня навчання на уроках англійської мови;
- підібрано літературні твори та уривки серіалів для драматизації, які сприяють вдосконаленню навичок діалогічного мовлення.

Теоретична та практична значимість даного дослідження полягає в тому, що **апробовані** в ньому дидактичні матеріали та комплекс тестових завдань, план роботи з англійським текстом можуть бути використані при вивченні англійської мови у середніх та вищих навчальних закладах.

Обґрунтовані та апробовані експериментальні висновки та рекомендації на основі розробленої методики можуть бути використані у подальшому вирішенні проблеми формування англійської компетенції учнів різних рівнів мовленнєвої підготовки.

Достовірність результатів дослідження забезпечується вихідними методологічними концепціями, використанням методів, адекватних сутності об'єкта, що досліджується.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури. У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкта, предмету та структурування роботи.

У першому розділі розглянуто теоретичні основи застосування автентичних матеріалів на уроках іноземної мови, розкрита сутність поняття «інтегроване навчання», охарактеризований процес застосування драматизації. У другому розділі описується експериментальна методика застосування автентичних матеріалів для розробки вправ з розвитку діалогічного мовлення, описується аналіз драматичних технік у процесі навчання англійської мови. У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок – 60, кількість використаних джерел – 61.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ОСНОВІ ДРАМАТИЗАЦІЇ АВТЕНТИЧНИХ ТВОРІВ

1.1 Проблема навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів у сучасній лінгводидактиці

Іноземні мови у всі часи викликали великий інтерес. У давнину люди, які володіють мовами інших народів, викликали до себе повагу та інтерес.

Ці знання були необхідні як у мирних цілях, так і під час воєн, але не можна опускати те, що у різні епохи були різні цілі та завдання, що у свою чергу відбивалося на цілі вивчення іноземних мов та їх методики викладання.

Сьогодні володіння іноземною мовою, а саме англійською, є обов'язковим атрибутом сучасної людини, оскільки світ став багатополярним, та залежність країн одна від одної відчутна в різних сферах нашого життя. Людство дійшло висновку, що одна міжнародна мова для всіх буде більш зручним способом спілкування, але це не означає, що інші мови викликають менший інтерес для вивчення.

Дані проблеми ставлять перед викладачем точне завдання: створити умови та впровадити у процес навчання прийоми та методи, які познайомлять і дозволять оволодіти необхідними вміннями та навичками для подальшої взаємодії з носіями мови. При вирішенні цієї проблеми необхідним компонентом навчального процесу буде автентичний матеріал, оскільки саме він є орієнтиром та головним зразком іноземної мови [Коваль 2009, с. 2-8].

Тема використання автентичних матеріалів у процесі навчання іноземних мов породжує безліч розбіжностей серед методистів.

Зарубіжними та вітчизняними вченими тривалий час використовувалося

визначення «оригінальні матеріали».

Сам термін «автентичні матеріали» у методиці з'явився порівняно нещодавно внаслідок зміни цілей та завдань навчання іноземної мови на сучасному етапі модернізації освітньої системи визначення ступеня автентичності навчальних матеріалів стає глибокою методичною проблемою для методистів.

При цьому сам освітній процес включає в себе не просто використання на уроці статті з іноземного журналу чи газети, а організацію ефективної та заздалегідь спланованої роботи із цим матеріалом. Таким чином, викладачеві вдасться досягти високої мотивації з боку учнів за рахунок залучення їх до природного процесу мовного спілкування [Балабуха 2007, с. 36].

Використання іноземної мови під час вивчення дуже специфічне. На уроці іноземної мови неминуча присутність певної умовності, яка визначається фактом заміщення рідної мови чужою. Уроки іноземної мови характеризуються унікальними особливостями навчальної діяльності. Невід'ємними та автентичними основами навчання іноземної мови є уява та ігрові елементи [Домрачева 2001, с. 55].

Велика кількість вітчизняних та зарубіжних дослідників зазначають, що більш ретельного засвоєння навчального матеріалу, посилення мотивації, взаємодії студентів з англійською мовою за межами освітнього простору можна досягти завдяки включенню автентичних матеріалів у процес вивчення мови.

В даний час багато дослідників дають різні точки зору щодо використання автентичних матеріалів при навчанні іноземної мови.

Наприклад, Г. Уіддоусон підкреслює, що сама автентичність має не просто бути критерієм певного навчально-методичного або дидактичного матеріалу, а бути невід'ємною частиною навчального процесу.

У свою чергу, він відокремлює поняття «справжності» від «автентичності». Під справжністю мається на увазі можливість використання мовних одиниць як на занятті, так і поза аудиторією, у процесі реального

мовного спілкування. А автентичність може бути лише характерною рисою навчального процесу.

Крім культурних особливостей, у відеоконтенті можуть відображатися і мовні реалії, характерні для тієї чи іншої епохи. Матеріали так само допомагають заповнити відсутність мовного середовища [Балабуха 2007, с. 43]. Тим самим, на даний момент одним із найбільш затребуваних типів автентичних матеріалів є:

- публіцистика;
- художні твори засновані на реальних подіях,
- відеоматеріали,
- брошури іноземною мовою.

Оскільки в освітній процес активно впроваджується використання автентичних матеріалів, виникає питання про теоретичне обґрунтування цього процесу.

Автентичні матеріали – це будь-які фрагменти як художніх, так і наукових творів та фільмів іноземною мовою. Також до них відносяться різні інтерв'ю, телевізійні програми та шоу, рекламні ролики та багато іншого.

Дані відеозаписи є дидактичним матеріалом як для практичних занять, так і для самостійної роботи учнів, оскільки дають можливість відтворення великої кількості раз у разі виникнення труднощів розуміння мови на слух.

В останні роки з'явилося багато методичної літератури з проблеми використання аудіовізуальних засобів навчання, де методистами перераховуються безліч функціональних призначень, властивих матеріалам при навчанні іноземної мови.

Автентичними матеріалами реалізується моделююча функція, оскільки вони покликані замінювати мовне середовище на навчальних заняттях, утворюючи «у свідомості учня таку модель мови, яка оптимальна з погляду породження повноцінної мови мовленням, а по-друге, образ світу, специфічного для цієї культури» [Домрачева 2001, с. 68].

Фердинант де Соссюр характеризував мовлення як «комбінації, за

допомогою яких суб'єкт, що говорить, користується мовним кодексом з метою вираження своєї особистої думки».

У науково-педагогічній літературі розрізняються три типи мовлення за характером взаємодії учасників спілкування: діалог, полілог та монолог, проте у цій роботі я зосереджую увагу на діалогічному мовленні.

Вчитися говорити, розуміти усне мовлення означає вчитися мові. Не опанувавши мову в усній формі, не можна повністю зрозуміти читаний текст. Відомо, що матеріал, що вивчається, запам'ятовується швидше і міцніше, якщо після прочитання він багато разів промовляється.

Поряд з різницею двох аспектів спілкування - репродукції та рецепції – відзначається також два рівні репродукції. Вищий із них характеризується сприйняттям вивченого матеріалу автоматично; нижчий - коли відтворення ще носить характер навички [Стойко 2011].

Завданням навчання іноземної мови є вивчення основ мови. Прихильники простого методу викладання розуміють мову, як систему знаків, що виникають у процесі усного спілкування.

Тому оволодіння мовою немислимо без оволодіння, перш за все, його звуковою системою, яка охоплює як звуки, так і інтонацію, ритм, розподіл пауз, наголос і т. і.

Таким чином, в курс, що вивчається, має увійти все, що стосується звукової сторони мови. В цьому випадку навчання фонетики має ґрунтуватися на ретельному описі та порівнянні звукових систем іноземної та рідної мов, так як є труднощі в оволодінні новою звуковою системою рідної мови [Колодязна 2004, с. 5-6].

Оскільки одиницею усного спілкування визнається пропозиція, то об'єктом вивчення має бути речення, а не слово. Відомо, що кожна мова має обмежену кількість структур, моделей побудови речення за законами цієї мови [Косенко 2009].

Отже, основа мови, її звукова система та структури, що відбивають різні види побудови речення, і повинні бути об'єктом вивчення мови.

Визначенню поняття «діалогічне мовлення» в методичній літературі приділяється багато уваги.

У лінгвістичній літературі діалогічне мовлення трактується як «особливий вид мовленнєвої діяльності, що характеризується ситуативністю, наявністю двох або більше комунікантів, швидкістю і безпосередністю процесу відображення явищ та ситуацій об'єктивного світу, активністю мовців щодо вираження свого індивідуального ставлення до фактів, великою кількістю емоційних реакцій, персональною направленістю» [Berk 2009].

А. Мирошніченко розглядає діалогічне мовлення як процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. Н. Складенко стверджує, що діалогічне мовлення – це «об'єднане ситуативно-тематичною спільністю й комунікативними мотивами сполучення усних висловлювань, послідовно породжених двома, трьома (трилог) і більше (полілог) співрозмовниками в безпосередньому акті спілкування» [Кочубей 2010, с. 122].

Головним критерієм відбору рецептивного матеріалу висувається частковість вживання конкретних структур. Методика роботи зі структурою мови складається з наступних етапів:

- заучування шляхом наслідування (mimicry-memorization);
- свідомий вибір нової моделі за її протиставленням вже відомим (conscious choice);
- практика у тренуванні моделей (pattern practice);
- вільне використання моделі (free selection).

Таким чином, для початку навчання звуковій системі та структури становлять основу навчальних матеріалів.

Оскільки ні звуки, ні структури не можуть бути вивчені «самі по собі», то необхідним стає вивчення певного словника у цьому випадку. Словник сприймається як щось другорядне та його призначення – полягає в ілюструванні звуків і моделей, що вивчаються [Gartland 2016, p. 89].

Грамматика кожного слова має вивчатися з відповідними структурами. Кількість слів, які необхідно засвоїти протягом усього курсу навчання складає:

для говоріння приблизно 1000 слів, для розуміння іноземної мови 3000-4000 слів, а читання - близько 7000 слів.

Оволодіння мовою - це процес формування навички спілкування, який створюється шляхом багаторазового повторення одного і того ж матеріалу. І досвід показує те, що найкращих результатів у вивченні мови досягає той, хто має кращі наслідувальні здібності [Кравченко 2012].

Розглянемо комунікативні, психологічні та мовні особливості цього виду мовленнєвої діяльності. Діалогічне мовлення виконує такі комунікативні функції:

- 1) запиту інформації - повідомлення інформації;
- 2) пропозиції (у формі прохання, наказу, поради) - прийняття/неприйняття запропонованого;
- 3) обміну судженнями / думками / враженнями;
- 4) взаємопереконання /обґрунтування своєї точки зору [Kolb 2014, p. 47].

Навчання діалогу має складатися з компонентів:

- оволодіння звуковою формою кожної пропозиції;
- розкриття їх значень;
- зміцнення асоціацій між формою та значенням та між значенням та формою.

Охарактеризуємо діалогічне мовлення з психологічної точки зору [Птушка 2012, с. 154-155]. Як і будь-який інший вид мовленнєвої діяльності, діалогічне мовлення завжди вмотивоване. Проте в умовах навчання мотив сам по собі виникає далеко не завжди.

Отже, необхідно створити умови, в яких у школярів з'явилося б бажання та потреба щось сказати, передати почуття, тобто за висловом К. Станіславського, поставити їх у «запропоновані обставини».

Крім того, сприятливий психологічний клімат на уроці, доброзичливі стосунки, зацікавленість в роботі також сприятимуть вмотивованості діалогічного мовлення [Максименко 2015, с. 9].

Діалогічне мовлення (як і монологічне) характеризується зверненістю.

Спілкування, як правило, проходить у безпосередньому контакті учасників, які добре обізнані з умовами, в яких відбувається комунікація.

Діалог передбачає зорове сприйняття співрозмовника і певну незавершеність висловлювань, яка доповнюється позамовними засобами спілкування (мімікою, жестами, контактом очей, позами співрозмовників). З їх допомогою мовець виражає свої бажання, сумніви, припущення. А отже їх не можна ігнорувати в навчанні іншомовного спілкування [Pfoost 2013].

Результати досліджень, проведених на автентичних навчальних матеріалах англійської мови показали, що найпоширенішими є п'ять основних типи діалогів:

- діалог-розпитування;
- діалог-домовленість;
- діалог-обмін враженнями/ думками;
- діалог-обговорення;
- дискусія [Mirig 2016].

Якщо для розкриття значення слова використовується рідна мова, то переклад має відповідати слову іноземної мови, тобто, діалог-еквівалент у якому вжито фрази, типові для даної ситуації у рідній мові. Таким чином, важливо зрозуміти загальний зміст досліджуваного діалогу [Pradeep 2018].

У результаті учні мають навчитися виконувати такі мовленнєві завдання для ведення діалогів згаданих типів:

1) для ведення діалогу етикетного характеру:

- привітати і відповісти на привітання;
- назвати себе, назвати іншу людину;
- попрощатися;

2) для ведення діалогу-розпитування:

- запитувати і повідомляти інформацію з позиції того, хто відповідає, і навпаки;

- цілеспрямовано запитувати інформацію в односторонньому порядку за допомогою запитань:

- хто?
- що?
- де?
- куди?
- коли? тощо;

3) для ведення діалогу-домовленості:

- звернутися з проханням, висловити готовність/відмову його виконати;
- висловити пропозицію і погодитися/не погодитися з нею.

Під час навчання іноземної мови, головна роль належить формуванню навичок. Існує розмежування матеріалу, що вивчається на пасивний і активний метод.

Засвоєння того й іншого матеріалу зводиться до кількісного фактору: для репродуктивного засвоєння матеріалу потрібно більша, а для рецептивного - менша кількість вправ.

Для оволодіння мовою потрібно вивчати граматику, бо без неї не може функціонувати жодна мова. Характерною особливістю діалогічного мовлення є його емоційна забарвленість. Мовлення, як правило, емоційно забарвлене, оскільки мовець передає свої думки, почуття, ставлення до того, про що йдеться. Це знаходить відображення у відборі лексико-граматичних засобів, у структурі реплік, в інтонаційному оформленні тощо.

Справжній діалог містить репліки подиву, захоплення, оцінки, розчарування, незадоволення, тощо [Куліченко 2012, с. 250-251].

Розглядаючи цілі кожного виду мовленнєвої діяльності, я виділила найголовніші [Семещук 2004, с. 40]:

- у говорінні - вміння грамотно передавати інформацію за допомогою усного мовлення;
- у письмі - вміння фіксувати висловлювання, за допомогою письмового мовлення;
- у читанні – навички читання автентичних текстів;
- в аудіювання - навички розуміння мови у ситуаціях реальної розмови.

Відомо, що «мовленнєва поведінка кожного учасника діалогу значною мірою зумовлюється мовленнєвою поведінкою партнера.

Саме тому діалогічне мовлення, на відміну від монологічного, неможливо спланувати заздалегідь. Обмін репліками відбувається досить швидко, і реакція вимагає нормального темпу мовлення.

Це й зумовлює спонтанність, непередбачуваність мовленнєвих дій, потребує досить високого ступеня автоматизованості й готовності до використання мовного матеріалу [Сисоєва 2009, с. 46-48].

Діалогічне мовлення має двосторонній характер. Спілкуючись, співрозмовник виступає то в ролі мовця, то слухача, який повинен реагувати на репліку партнера. Іншими словами, обмін репліками не може здійснюватися без взаємного розуміння, яке відбувається через аудіювання.

Отже, володіння діалогічним мовленням передбачає володіння говорінням та аудіюванням, що вимагає від учасників спілкування двосторонньої мовленнєвої активності та ініціативності.

Виходячи з цього, в учнів необхідно розвивати вміння ініціативно розпочинати діалог, реагувати на репліки співрозмовника і спонукати його до продовження розмови.

Розглянемо мовні особливості діалогічного мовлення.

Характерними мовними особливостями діалогічного мовлення є його еліптичність (різноманітні неповні речення), вільне синтаксичне оформлення мовлення, що притаманне розмовному варіанту мовлення, переважання простих речень, варіювання інтонації, наявність мовленнєвих кліше – «готових» мовленнєвих одиниць, слів – заповнювачів пауз, а також в англійській мові так званих стягнених форм.

У діалозі широко вживаються «готові» мовленнєві одиниці.

Їх називають:

- 1). «формулами»,
- 2). «шаблонами»,
- 3). «кліше»,

4). «стереотипами».

Вони використовуються для висловлення вдячності, обміну привітаннями, поздоровленнями, для привернення уваги співрозмовника на початку розмови, для підтвердження або коментування почутого тощо.

«Готові» мовленнєві одиниці (словосполучення, цілі фрази) надають діалогу емоційності, до прикладу:

A: Excuse me, is there a shop near here?

B: Yes, it's over there.

A: Thanks a lot!

В діалогічному мовленні часто зустрічаються слова, які називають «заповнювачами мовчання». Вони служать для підтримання розмови, для заповнення пауз в ній, коли мовець підшукує відповідну репліку.

До прикладу:

- well,
- well now,
- you know,
- let me see,
- look here,
- I say, etc.

Діалогам на англійській мові притаманні стягнені форми, де замість пропущених частин слова ставиться апостроф.

Мовні особливості діалогічного мовлення мають бути враховані у процесі оволодіння учнями цією формою говоріння, до прикладу:

Mary: I've lost two small hairbrushes, Claire. They're a pair.

Claire: Well, you're wearing one of them in your hair!

Mary: Oh! Then where's the other one?

Claire: It's over there under the chair.

Мовні особливості діалогічного мовлення мають бути враховані у процесі оволодіння учнями цією формою говоріння [Черниш 2011, с. 15-17].

1.2 Інтегроване навчання англійського діалогічного мовлення в контексті драматизації автентичних творів

В умовах збільшення інтересу до іноземних мов у сучасному суспільстві та поширення переважно комунікативно орієнтованого навчання виникає потреба застосовувати активні методи навчання. Активні методи навчання є інтенсивними та тому будуються на великому обсязі мовного матеріалу.

Це методи, що застосовуються систематично для забезпечення активності учнів та різноманітності їх мисленнєвої та практичної діяльності у процесі освоєння нового навчального матеріалу. Ціль таких методів - активізувати здібності та вміння учнів, залучити їх до участі у освітньому процесі, самостійне оволодіння навчальним матеріалом.

Згідно з Д. Нойа, «існує стільки хороших методів навчання, скільки існує хороших вчителів. Сучасний вчитель не повинен зосереджувати свою увагу на одній технології або одному методі. Об'єднуючи, узгоджуючи й використовуючи ряд інноваційних теорій та технологій, вчитель повинен шукати найбільш вдале їх поєднання для вирішення поставленої дидактичної мети».

Порівняльний аналіз різних трактувань активності особистості показує, що поняття «інтелектуальна активність», «пізнавальна активність» та «розумова активність» можна вважати синонімічними. Ми визначаємо розумову активність як прагнення найбільш повного пізнання предметів та явищ навколишнього світу [Кузнецова 2013, с. 154-155].

Розумова активність розглядається як сукупність розумових дій чи розумових операцій:

- аналіз,
- синтез,
- порівняння,
- абстрагування,

- узагальнення,
- класифікація.

Розумова активність викликається пізнавальною потребою, супроводжується особливим емоційним станом і проявляється у мобілізації вольових зусиль.

Активні методи навчання та виховання - це ті, які дозволяють учням у короткі терміни і з меншими зусиллями опанувати необхідні знання та вміннями за рахунок свідомого «виховання здібностей учня» та свідомого «формування у них необхідних діяльностей».

Одна з характерних рис активних методів навчання полягає в тому, що мовний матеріал вводиться та закріплюється не за допомогою вправ, а за допомогою спілкування, вираженого при цьому найчастіше полілогами (діалогічна та монологічна мова багатьох співрозмовників).

Ситуації, в яких відбуваються полілоги, мають бути при цьому цікавими, проблемними і в жодному разі не нудними.

Оскільки учні самі стають героями цих полілогів через ролі, які отримують, особистісне сприйняття учнів допомагає їм у вивченні англійської. Щоб підвести учнів до діалогу, педагог використовує підвищену емоційність у своїй промові, але спочатку. Пізніше потреба у надмірній експресивності зникає і залишається природна манера мови.

Оскільки матеріал пред'являється у вигляді полілогів, виникає розумне питання, як навчати граматичній стороні мови, яка має велике значення у навчанні іноземної мови та у самому спілкуванні? Пропонують застосовувати приховані прийоми навчання граматиці, які мають на увазі розвиток інтуїції в пізнанні граматики, використання природного середовища граматичного явища та створення ефективних умов розвитку аналітичних здібностей учнів.

При застосуванні активних методів навчання також приділяється час творчим видам діяльності, таким як вірші, пісні, музика, робота з картинками. Включення їх у навчальну діяльність створює позитивний настрій та навчальну мотивацію до отримання нових знань, оскільки такі матеріали

підбираються з урахуванням відповідності до теми навчального заняття.

Таким чином, з вищесказаного, впливає таке визначення розумової активності: розумова активність - це якість особистості, що виявляється у прагненні до пізнання предметів та явищ навколишнього світу, що викликається пізнавальною потребою та супроводжується особливим емоційним станом та проявом вольових зусиль.

Для розвитку розумової активності учнів виникає реальна потреба у використанні нетрадиційних моделей, технологій та методів творчої роботи та вибору найбільш ефективних та раціональних [Пометун 2002, с. 19-22].

Серед моделей навчання виділяють пасивну, активну та інтерактивну. Усі вони переслідують єдину мету – засвоєння знань учнями. Особливостями пасивної моделі є те, що учні засвоюють матеріал із слів вчителя чи з тексту підручника, не спілкуються між собою та не виконують творчих завдань.

Активні методи передбачають стимулювання пізнавальної діяльності та самостійності учнів через спілкування в системі «Учень – учитель», наявність творчих домашніх завдань.

Інтерактивне навчання передбачає відмінну від звичної логіку освітнього процесу: досвід та знання учасників служать джерелом їх взаємонавчання.

Інтерактивний процес характеризується високою інтенсивністю спілкування, зміною та різноманітністю видів діяльності, цілеспрямованою рефлексією.

Крім того, залучення учнів до різних форм і методів навчальної діяльності на уроках та в позаурочний час, використання на уроках елементів інноваційних технологій, створення та використання наочності на уроках, залучення здібних учнів до науково-дослідницької діяльності розширюють пізнавально-творчі комунікативні можливості учнів, встановлюють демократичне та рівноправне партнерство між учнями, створюють атмосферу співпраці і зацікавленості.

Старший ступінь є завершальним у процесі оволодіння учнями

іншомовним мовленням. Рівень навичок та вмінь усної мови і писемного мовлення, досягнутий на середньому ступені, має бути підтриманий.

Велика увага на старшому ступені навчання приділяється усному мовленню, яке набуває якісно нового розвитку стосовно змістовності, більшої природності, вмотивованості та інформативності.

Проте, основна роль у процесі навчання іноземної мови на цьому ступені відводиться говорінню. На старшому ступені завершується формування активного словника школяра та продовжується робота з формування рецептивного словника. Програма передбачає рецептивне засвоєння певної кількості лексичних одиниць.

Граматичний матеріал, призначений для вивчення в 10-11 класах засвоюється тільки до рівня розпізнавання та розуміння; в 11 класі має місце систематизація граматичного матеріалу, що вивчався у 5-11 класах.

Слід підкреслити, що принцип інтерактивності простежується в більшості сучасних освітніх технологій, в основі яких лежить особистісно-орієнтований підхід.

Переваги такого підходу в тому, що він стимулює розвиток мовних, когнітивних, творчих здібностей учнів, створює ситуації успіху, у яких головною дійовою особою є учень, який активно взаємодіє з іншими учасниками навчального процесу.

Особистісно-орієнтований підхід допомагає учням усвідомити, що вивчення шкільного предмета, більшою мірою, пов'язано з його особистістю та його інтересами, ніж із заданими вчителем прийомами та засобами навчання.

Такий підхід передбачає різні форми роботи, стимулюючі учня працювати самостійно на рівні своїх фізичних, інтелектуальних, емоційних можливостей і цим активізуючи розумову діяльність учнів.

Активізація пізнавальної діяльності учнів під час уроку – це загальнодидактична проблема, яка повною мірою властива особливостям предмета «іноземна мова». Враховуючи специфіку даного предмета,

інтерактивні способи навчання можуть забезпечити необхідні умови для активізації розумової та мовної діяльності кожного учня, надаючи йому можливість усвідомити, осмислити новий мовний матеріал, отримати достатню мовну практику на формування необхідних навичок та умінь [Коваль 2009, с. 7-8].

Створення атмосфери іншомовного спілкування доцільно починати з прислів'я, приказки, цитати, коментуючи або обговорюючи які, учні отримують можливість проаналізувати свої знання з вивченої теми, отримати додатковий стимул для формулювання своїх мотивів.

Гра-драматизація-симуляція дає учням можливість зрозуміти і вивчити навчальний матеріал з різних позицій, відчувши себе в певній ролі.

Цей прийом мотивує мовленнєву діяльність, тому що учні виявляються у ситуації, коли актуалізується потреба щось сказати, запитати, з'ясувати, аргументувати, абстрагуючись від навчального процесу.

Одним із інтерактивних прийомів є метод проєктів. В процесі самостійної та групової роботи над проєктом у них формується культура спілкування, вміння коротко і доступно формулювати думки, терпимо ставитись до думки партнерів зі спілкування; вміння добувати і обробляти інформацію, у тому числі за допомогою сучасних комп'ютерних технологій, представляти результат колективної творчості.

Робота з текстами за методом «Мозаїка» дозволяє учням отримати велику кількість інформації протягом короткого часу. Даний метод ініціює інтерес, спонукає ставити запитання, дає можливість учням брати активну участь у процесі навчання та обмінюватися своїми знаннями. Кожен учень (підгрупа) читає текст невеликого обсягу, потім підшукує собі партнера, який прочитав інший текст.

Обговоривши свої тексти, зробивши необхідні позначки, учні змінюють партнерів. Кожен учень освоює всі тексти і, систематизуючи їх, отримує загальну картину ситуації, проблеми.

Під час роботи з аудіотекстом, після контролю сприйняття та розуміння

іншої мови на слух, доцільно проводити проблемні дискусії. Це особлива форма колективної співпраці, яка викликає активну напружену розумову діяльність.

За допомогою дискусії можна легко включити учнів у різноманітні, значущі їм життєві ситуації, викликають вони бажання говорити і спілкуватися, надати можливість висловити свою думку, своє розуміння обговорюваного питання.

На фінальному етапі вивчення теми можна використати есе. Така творча письмова робота (як індивідуальна, так і групова) стимулює учнів описати свій особистий досвід, аргументувати свою точку зору на тему, проблему.

На етапі рефлексії ефективним є прийом «Заверши фразу». Для виявлення результативності навчального заняття (засвоєння матеріалу з теми), учням пропонується завершити низку незавершених фраз, що стосуються змісту, атмосфери, організації взаємодії. Тим самим, учні показують своє особисте ставлення до засвоєного матеріалу.

Прийоми інтерактивних технологій орієнтовані на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову. Здійснюється взаємодія учнів один з одним та вчителем, роль якого змінюється від контролера до рівноправного партнера та консультанта. Він стає організатором самостійної роботи учнів, використовуючи різноманітні форми та методи навчальної діяльності, що дозволяють розкрити суб'єктивний досвід учня, стимулює учнів до висловлювань іноземною мовою, використання різних способів виконання завдань без остраху помилитися, дати неправильну відповідь [Cremin 2018].

Згідно з названими етапами навчання та з урахуванням дослідження Л. Федоренко подано класифікацію методів навчання діалогічного мовлення:

1) методи теоретичного опрацювання матеріалу:

- бесіда, розповідь (пояснення) учителя,
- робота з підручником;

2) методи теоретико-практичного навчання діалогування (робота з окремими мовно-мовленнєвими одиницями та їх формами)

- це: спостереження, розбір, реконструювання, конструювання;
- 3) методи практичні (робота над створенням діалогічного тексту)
- це: продукування діалогів, полілогів (дискусії, диспуту тощо).

Інакше назвемо цей метод комунікативним.

Вчитель допомагає учням вибирати найбільш значущі та цікаві для них види та форми роботи, заохочує прагнення кожного знаходити свій спосіб вирішення проблеми, під час уроку аналізувати роботу однокласників, вибирати та освоювати найбільш раціональні шляхи, дозволяючи кожному учневі виявляти ініціативу, самостійність, створюючи обстановку для природного самовираження іноземною мовою, даючи можливість реалізувати себе у пізнанні, навчальній діяльності, поведінці, спілкуванні [Кравченко 2012, с. 4-6].

Ряд дослідників вважають, що тільки акцентуація того факту, що мова – це знакове втілення культури, менталітету, історії, образу думки та існування цілого народу, здатна забезпечити ефективну підтримку інтересу до мови та підвищення мотивації для її вивчення.

За визначенням М. Пентлюк – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності для створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність».

Це спричинило зміну цілей та завдань мовної освіти. Основним завданням стоїть перед педагогами, які працюють у системі загальної середньої, освіти стає не тільки навчання та формування знань, умінь.

Дидактика розглядає діалогування, дискусію і диспут також як методи. Хоч у працях з методики викладання англійської мови про них не згадується, але в методиці навчання діалогічного мовлення методи діалогування, дискусії і диспуту є доречними й доцільними. Ці методи навчання ґрунтуються на обміні думками між учителями й учнями, вчать мислити самостійно, розвивають уміння практичного аналізу і старанної аргументації висунутих положень, поваги до думки інших.

Метод діалогування застосовується при організації розмови двох осіб,

які мають бажання висловитися для досягнення поставленої мети одного або двох співрозмовників одночасно [Черниш 2012].

Під комунікативною компетенцією розуміється компетенція, інтегрована, орієнтована на досягнення практичного результату у оволодінні англійською мовою, а також на освіту, виховання та розвиток особистості учня.

Діалог відноситься до групової форми спілкування, яка являється для уроків іноземної мови невід'ємною необхідністю, особливо, якщо мова йде про комунікативне навчання, адже цей метод пропонує навчання спілкуванню через спілкування.

Групова форма організації навчального процесу на уроці іноземної мови дає дуже багато:

- розвиває здатність до спілкування,
- забезпечує кращі умови для розвитку вміння говорити,
- забезпечує обмін знаннями між учнями, сприяє росту мотивації до навчання,
- скріплює міжособистісні стосунки,
- вчить краще розуміти один одного,
- вчить об'єктивно оцінювати не тільки інших, але і самого себе [Bachman 1990, p. 40].

Важливим у зв'язку стає розвиток мотиваційної сфери дітей. Для цього можна запропонувати поєднувати урочну та позакласну роботу з предмету іноземної мови. За допомогою плідної роботи з текстами автентичного характеру, можна вирішувати ряд завдань, таких як удосконалення знань, умінь та навичок, набутих на уроках, розвиток творчих здібностей та виховання естетичних уподобань, розширення кругозору.

Головна риса інтерактивного навчання – використання власного досвіду у ході розв'язання проблемних питань. Інтерактивне навчання на уроках англійської мови орієнтоване на:

- розвиток належного мислення, певної самостійності думок,

висловлення своєї власної думки, вироблення творчого ставлення, сприйняття іншомовного носія, розвиток правильного мовлення, самостійного осмислення матеріалу, засвоєння лексики, чітке та правильне мовлення;

- розвиток здатності до навіювання думок, зразків поведінки, відстоювання власної думки, створення ситуації дискусії, зіткнення думок;

- розв'язання певної проблемної ситуації в умовах інтерактивних технологій, що активно стимулює діяльність мислення, спрямовану на подолання протиріч, непорозумінь;

- вироблення критичного ставлення до себе, вміння бачити свої помилки та адекватно ставитися до них; розвиток таких умінь, як бачити позитивне і негативне, порівнювати себе з іншими й адекватно себе оцінювати [Breen 2005, p. 60-61].

Достатньо дієвим різновидом групової діяльності є метод «мереживна пилка», розроблений Е. Аронсоном в 1978 р. У створеній навчальній ситуації учні виступають у ролі педагога, передаючи один одному засвоєну інформацію. Навчальна діяльність здійснюється у групах з 6 чоловік для роботи з певними частинами навчального матеріалу, який об'єднаний у блоки за змістом і логікою.

Кожен член групи опрацьовує свою частину матеріалу, потім представники різних груп, що вивчали одне й те саме питання, зустрічаються і обмінюються інформацією. Такий обмін називають «зустріч експертів».

Після цього «експерти» навчають власні групи тому, що дізналися. У свою чергу, інші члени групи аналогічним чином опрацьовують власну частину матеріалу, як зубці однієї пилки. Засвоїти матеріал та отримати цілісне уявлення про явище, що вивчається, можливо лише уважно слухаючи колег і роблячи відповідні записи, тому учні будуть зацікавлені у сумлінному виконанні власної та спільної частин роботи.

Цікаво те, що звітує по темі як кожний окремо, так і група в цілому. На завершальному етапі вчитель пропонує будь-якому члену групи питання по темі. Всі ці аспекти дозволяють залучати до роботи та активізувати навіть

пасивних учнів із низькою мотивацією чи недостатнім рівнем володіння іноземною мовою [Brittel 1989, p. 13].

Позакласна робота має величезний виховний потенціал, сприяє формуванню толерантної особистості, вихованню шанобливого ставлення до культури країни мови, що вивчається, що в сучасній парадигмі освіти виходить на передній план.

Слід відзначити і високе мотиваційне значення цього виду роботи. Учні залучені до діяльності, не пов'язаної з навчанням, з великим інтересом вивчають нове, пропонують нестандартне рішення комунікативних завдань, беруть активну участь у процесі комунікації, що зокрема сприяє підготовці до складання іспиту, але при цьому не перетворюється на просте тренування.

За даними нейрофізіологів, важливу роль у розвитку мови грає функціональна спеціалізація півкуль головного мозку. Так, ліва півкуля відповідає за аналіз та логіку, а у правій півкулі домінують образ та почуття. Нейрофізіологи також відзначають два типи мислення, пов'язані з функціями лівої та правої півкуль: конвергентне чи логічне мислення та дивергентне чи творче мислення, що характеризується ініціативністю, самостійністю, оригінальністю та гнучкістю [Балабуха 2007, с. 99].

Практика викладання іноземної мови орієнтована на більший ступінь використання логічного та аналітичного мислення на шкоду чуттєвому, емоційному сприйняттю іноземної мови. На жаль, така ситуація призводить до засвоєння формальних знань про систему мови та нездатності повноцінно спілкуватися нею.

Переорієнтація акцентів у середній іншомовній освіті з формального, логічного навчання іноземної мови на творче та емоційне може ефективно здійснитися за допомогою введення в викладання елементів драматичного мистецтва. Драматична форма навчання легка та зрозуміла дітям, так як пов'язана з грою. А гра, як відомо, є основним механізмом розвитку особистості дитини.

Н. Кочубей поділяє інтерактивні методи навчання на ситуативні і

неситуативні, враховуючи комунікативний підхід і ситуативність навчальної діяльності як основні критерії формування іншомовної комунікативної компетенції [Кочубей 2010, с. 123].

До неситуативних інтерактивних методів вона відносить такі методи як діалог, опитування, взаємоопитування та мовний портфель учня. Ситуативні інтерактивні методи дослідниця представляє двома групами методів: ігрові й неігрові методи. Неігрові методи включають аналіз ситуацій, аукціон ідей, різного плану диспути, дебати, форуми, дискусії, «мозковий штурм». Серед ігрових ситуативних інтерактивних методів виділяє імітаційні (рольові і ділові ігри) і неімітаційні (моделюючі ігри, проектні ігри, тренінги, обмін знаннями) методи.

Т. Коваль ділить інтерактивні методи навчання іноземних мов на групові (фронтальні) і колективно-кооперативні, залежно від способу організації колективної навчально-пізнавальної діяльності [Коваль 2009, с. 7].

Таким чином методи навчання забезпечують багаторівневу та різнобічну комунікацію всіх учасників освітнього процесу, мотивують учнів, підвищують інтерес до навчальних занять та до предмету загалом. Системне та цілеспрямоване їх застосування дозволяє досягти ефективності в освітньому процесі.

1.3 Автентичні англomовні твори як предмет інтегрованого навчання з використанням драматизації

Драматизації перетворюють невпевнену в собі, що запинається на кожному слові, дитину у натхненного артиста, який вимовляє свої фрази на одному диханні, а також відіграють важливу роль у оволодінні навичками комунікативної компетенції.

За словами дидактика М. М. Фіцули, всі об'єкти навколишньої дійсності

в своїй свідомості людина повинна розміщувати саме в тому порядку та взаємозв'язку, в якому вони представлені насправді [Фіцула 2000, с.148]. Дуже небезпечно цей порядок змінювати, адже це призводить до порушення розуміння загальної картини навколишньої дійсності.

Основними цілями засвоєння англійської мови як навчальної дисципліни є формування навичок усного мовлення, читання, письма та аудіювання. Окрім цих основних умінь можна також виділити навички аналізу прочитаного, критичного оцінювання тексту, реферування та перекладу опрацьованих друкованих фрагментів.

Всі ці навички відпрацьовуються переважно на основі побутових текстів зі стандартною тематикою, які зазвичай не надають високої мотивації для учнів. Таким чином, найкращою мотивацією для роботи учнів із текстами буде правильний їх підбір із урахуванням стилю письма, змісту, вікової диференціації і т. д.

При виборі художньої літератури для проведення інтегрованих уроків англійської мови дуже важливо враховувати рівень знань учнів. До основних рекомендацій можна віднести вибір адаптованої літератури та творів із загальноповсякденною лексикою, які не перенасичені вузькопрофільними термінами та поняттями.

Оптимальним варіантом підбору художніх текстів для опрацьовання в рамках шкільних занять буде їх часткова чи повна відповідність загальній темі відповідно до календарного планування. Це допоможе сформувати активний тезаурус учнів, який буде корисним для них та буде використовуватися на подальших заняттях, а не просто перейде у розділ пасивної лексики.

При роботі з художніми текстами важливо розвивати навички учнів у комплексі: починаючи з більш простих завдань, націлених на відпрацьовання вимови, письма та пошуку фрагментарної інформації під час комплексного аналізу тексту, потрібно переходити до більш складного рівня – розвитку комунікативних вмінь учнів та здатності критично аналізувати прочитане.

Саме обговорення опрацьованого тексту іноземною мовою найкраще

сприяє збагаченню та поліпшенню комунікативних навичок учнів. Мовлення стає більш змістовним та мотивованим.

Серед основних задач, які ставить перед собою вчитель, маючи за мету втілити практику інтеграції уроків англійської мови та світової літератури, такі [Jones 2013]:

- поглибити самостійне естетичне та емотивне сприйняття учнями
- оточуючого середовища через осмислення змісту художнього твору;
- розширити культурний світогляд школярів, знайомлячи їх з різними, іноді діаметрально протилежними, стилями та напрямками у художній літературі;
- розвивати навички учнів працювати з художніми деталями, персонажами та образами.

Можна підсумувати, що використання художніх творів на уроках іноземної мови дає позитивний результат, підвищуючи мотивацію учнів, а також розвиваючи їхні творчі та мисленнєві здібності.

Художня література позитивно сприймається переважною кількістю школярів. Відповідно до Європейського жанрового зрізу Statista 2015 на першому місці серед улюбленої підліткової літератури знаходяться романи – 38,7% опитаних відповіли таким чином. Далі ідуть журнали – 24,6%, а також – щоденні газети – 20,3%.

Художній текст характеризується рядом ознак, які роблять його зручним інструментом для навчання учнів керувати інформацією [Maley 2005, р. 3-6]:

- передає та зберігає інформацію, направлену автором до читача;
- вводить читача в відносини співтворчості, адже йому необхідно проаналізувати та розтлумачити зміст отримуваної інформації;
- характеризується відносинами діалогічності між автором та читацькою аудиторією.

Якщо вчитель правильно обирає літературу для опрацювання на уроці, він не лише покращує навички говоріння та читання англійською мовою, але

також формує художні смаки учнів, з якими працює.

Учитель при виборі англomовного художнього твору має ставити собі за мету:

- ознайомити учнів із змістовим наповненням художнього твору, з урахуванням автентичності художнього тексту (прочитати поданий фрагмент художнього твору, поділити його на частини, відповідно до змісту, підібрати заголовок до кожної із обраних змістових частин, знайти у кожній із частин речення, яке передає основний зміст, скласти план до опрацьованого уривку);
- навчити школярів висловлювати власне ставлення до зображуваного у літературному творі (охарактеризувати головних героїв твору, довести правильність чи помилковість певних їхніх дій, провести інтерв'ю в групах чи парах з приводу прочитаного);
- розвинути в учнів навички змістового прогнозування подій твору (розіграти в ролях перший/останній епізод твору, змінивши його, написати власне продовження подій, описаних у фрагменті художнього твору);
- навчити учнів обмінюватися думками та вільно висловлювати свої думки щодо прочитаного (написати листа, есе тощо із власним баченням проблематики твору, провести дискусію в класі, піднявши основні проблематичні питання твору).

Висновок до розділу 1

Автентичні матеріали сприятливо впливають на засвоєння та закріплення фактичної інформації та мовних особливостей мови у певному контексті.

А значить, їх використання у навчальному процесі сприятливо впливає

на емоційну сферу учнів, стимулює та мотивує їх на участь у подальшій навчально-дослідницькій та творчій роботі.

Основними цілями засвоєння англійської мови як навчальної дисципліни є формування навичок усного мовлення, читання, письма та аудіювання. Окрім цих основних умінь можна також виділити навички аналізу прочитаного, критичного оцінювання тексту, реферування та перекладу опрацьованих друкованих фрагментів. Всі ці навички відпрацьовуються переважно на основі побутових текстів зі стандартною тематикою, які зазвичай не надають високої мотивації для учнів. Таким чином, найкращою мотивацією для роботи учнів із текстами буде правильних їх підбір із урахування стилю письма, змісту, вікової диференціації і т. д.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ОСНОВІ ДРАМАТИЗАЦІЇ АВТЕНТИЧНИХ ТВОРІВ

2.1 Лінгводидактична модель і етапи навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації автентичних творів

Дослідно-експериментальна робота була проведена у КЗ «Полтавська загальноосвітня школа №27 Полтавської міської ради Полтавської області» серед учнів 11 класу у вересні 2023 року.

У процесі навчання іноземної мови використовуються наступні типи драматизації: пантоміма, імпровізація, неформальна та формальна драматизація.

У роботі над театральною постановкою іноземною мовою можна виділити кілька основних етапів. Першим є етап введення тексту, який має на увазі ознайомлення зі змістом тексту, а також з автором п'єси, його книгами та твором, уривок з якого призначений для постановки. На цьому етапі можна використовувати знання учнів з інших дисциплін (літератури, історії, філософії тощо).

У сучасній освіті розвиток мови є однією з основ виховання та навчання учнів, тому що від рівня оволодіння нею залежить успішність навчання у школі, вміння спілкуватися з людьми та інтелектуальний розвиток [Murat 2013].

На жаль, сьогодні у багатьох дітей до старшого шкільного віку рівень мовного розвитку нижчий від належної норми. Особливо страждає звукова та інтонаційна виразність мови. Розглядаючи умови підвищення рівня розвитку

мовлення дітей, я дійшла висновку, що допомогти в цьому може театралізована діяльність, оскільки вона є одним із найпоширеніших видів дитячої творчості.

Драматизація, заснована на дії, вчиненій самим учнем, найбільш близько, дієво та безпосередньо пов'язує художню творчість із особистими переживаннями. Вона стимулює активну промову за рахунок словникового запасу, удосконалює апарат артикуляції.

Учень засвоює багатство рідної мови, її виразні засоби та інтонації, відповідні характеру героїв та його вчинків. У душі кожного учня таїться бажання вільної театралізованої гри, у якій відтворює знайомі літературні сюжети. Саме це активізує його мислення, удосконалює вимову. Так у процесі роботи над виставою, виразністю реплік персонажів удосконалюється культура мови, її інтонаційний устрій.

Л. А. Куліченко стверджує, що для учнів 9-11 класів оптимально обирати твори таких письменників, як Теодор Драйзер, Ернест Хемінгвей, Оскар Уальд чи Джером Клапка Джером [Куліченко 2012, с. 253-254].

Саме завдяки постійній взаємодії на уроках англійської мови в такому форматі учні вчаться аналізувати та узагальнювати отриману інформацію. Аналіз літератури формує та розвиває наступні вміння серед учнів:

1) уміння працювати зі словом, особливо якщо воно є багатозначним. Це сприяє тому, що учень для повного розуміння прочитаного повинен ознайомитися з усім переліком можливих значень та, користуючись контекстом і мовленнєвою ситуацією, виокремити потрібний варіант перекладу;

2) вміння розрізняти близькі за значенням синоніми та правильно вживати і перекладати їх в залежності від контексту;

3) здатність визначати значення слова, знаючи переклад його антоніму;

4) уміння описати чи пояснити конкретний термін, якщо знайти його прямий відповідник не вдається;

5) уміння розпізнати значення слова за словотвірними елементами.

У випадку із вибором науково-популярної чи публіцистичної літератури для опрацювання на уроках англійської мови, такої ефективності не буде, адже учні повинні мати певний рівень фонових знань, інтерес до теми і т. д.

Не всі тексти можуть з однаковим успіхом використовуватися на уроках для опрацювання зі школярами.

Іноді варто виокремлювати найбільш захоплюючі кульмінаційні частини або ж адаптовані варіанти друкованих матеріалів [Nunan 2003]. Важливо, щоб текст мав захоплюючий сюжет, яскраву фабулу (ядро сюжету). Це зацікавить школяра з перших сторінок та спонукатиме його дочитати твір до кінця, зробити власні висновки, підключити критичне мислення. Для читання краще обирати емоційні варіанти з образним мовленням. Уривки з науково-пізнавальної літератури чи історичні витяги будуть цікаві значно меншому колу аудиторії.

Матеріал повинен бути актуальним. Сучасні школярі можуть не зрозуміти багатьох аспектів із опису життя їхніх однолітків у минулому столітті.

Для того, щоб отримати максимальну віддачу з боку читацької аудиторії, треба зацікавити її настільки, щоб читачі співпереживали описаним подіям, ставили себе на місце головних героїв.

Наприклад, для учнів 11 класу проблематика «Буремного перевалу» Емілі Джейн Бронте може здатися занадто складною, тоді як оповідання «Пітер Пен» Джеймса Баррі – надто примітивним та дитячим.

Оптимальним варіантом вибору книги для читання є наявність чітко окресленого зіткнення двох протилежних точок зору. Дискусія дає змогу задіяти у обговоренні всю аудиторію, особливо коли школярі бачать, що вони можуть вільно висловлювати свою думку, навіть якщо вона відрізняється від стандартної.

Не менш важливим аспектом є можливість інваріантного тлумачення ситуації. Коли школярі можуть висловити свою думку щодо власного бачення

розвитку тієї чи іншою ситуації в творі, це розвиває не лише їхні комунікативні навички, але і творчі здібності, креативне мислення. Такого ефекту можна досягнути, якщо запропонувати для розгляду уривок того чи іншого твору, який обривається на кульмінаційному моменті. Також це стане додатковим поштовхом прочитати твір повністю, щоб дізнатися фінал історії.

Згідно із рекомендаціями, зазначеними у методичній літературі, оптимальним варіантом стане читання книги, яка складається з декількох розділів, епізодів. Детальне обговорення кожного із них на уроці, а також аналіз описаних ситуацій в групах, допоможе компенсувати нерозуміння окремих моментів і полегшити подальше опрацювання літературного твору. Художні та нехудожні твори відрізняються між собою також відмінностями у використанні мовних засобів.

У науковій та публіцистичній літературі основну частину складають терміни, як загальнонаукові, так і вузькогалузеві. Говорячи про художню літературу, варто виділити її відносну простоту, адже основний словниковий запас – це загальноживані слова, які використовуються людиною у повсякденному мовленні.

Важливо розуміти, що підбір літератури для позакласного читання за основною темою уроків – це не завжди оптимальний варіант, адже в такому випадку тексти сприймаються переважно як ілюстративна наочність. Це не дає змогу учням читати для власного задоволення, поринути в сюжет і т. д.

І так, відбір текстів може відбуватися на підставі різних критеріїв і для різних цілей. Тому, перш ніж запитувати викладачів про те, які тексти вони використовують, дуже важливо зрозуміти, як вони взагалі ставляться до літератури – як до творів неперехідної значущості або як до текстів, що володіють певними функціональними властивостями.

Важливими критеріями відбору є відповідність лексичної складності тексту до рівня мовної підготовки студентів, а також можливість забезпечити стосовно цього тексту ефективну взаємодію між текстом, обстановкою і читачем.

Прихильники мовного підходу прагнуть інтегрувати літературу в викладання мови задля формування навчального середовища, яке характеризується активною та центральною позицією учнів на уроці. Працюючи з фрагментами літературних творів, учні не тільки вдосконалюють своє знання англійської мови, а й розвивають критичне мислення і тренують навички інтерпретації текстів [Roy 2015, p. 47-51].

У рамках мовного підходу до навчання іноземній мові застосовуються такі форми роботи з текстом, як переказ змісту, заповнення пропусків у тексті, обговорення прочитаного, висловлювання припущень про те, чим закінчиться розповідь, написання відмінного від авторського фіналу тексту, а також рольові ігри за сюжетом прочитаного і тести на розуміння – вибір найбільш підходящого заголовку для тексту або найбільш точного резюме.

Інший варіант використання літературних творів - поглиблений аналіз художніх текстів з погляду особливостей їхньої мови. Варіантів здійснення мовного підходу до навчання іноземній мові досить багато, і література в ньому може використовуватися з різними цілями: як чисто мовний ресурс або як матеріал, стилістичний аналіз котрого дозволяє досягти більш глибокого розуміння сенсу прочитаного.

В останні роки з'явилося кілька публікацій, присвячених досвіду застосування мовного підходу в викладанні англійської мови. Було встановлено, що опитані викладачі задоволені результатами дискурсної методики як варіанта мовного підходу до викладання англійської мови за допомогою літературних текстів. На їхню думку, дана методика ефективна для розвитку всіх основних мовних навичок:

- читання,
- письма,
- говоріння і аудіювання.

Читаючи або слухаючи автентичні історії, вчителі можуть представити або переглянути нову лексику, а захоплюючий контекст може допомогти запам'ятати, як використовувати ці слова в різних ситуаціях.

Слухання історій може розвинути вимову, і діти можуть усвідомити ритм і риму цільової мови. Збірники оповідань можуть представляти різні культури, таким чином заохочуючи культурне та міжкультурне розуміння та прийняття.

Стратегії вивчення мови можна розробити за допомогою літератури, напр. прослуховування загального значення, передбачення, припущення та гіпотези. Не в останню чергу література має потенціал для створення міжпредметних зв'язків, пов'язуючи іноземну мову з іншими дисциплінами.

Робота з автентичними текстами має своєрідну специфіку та включає декілька етапів:

1. Ідентифікація змісту тексту (визначення композиції, виявлення сутності змісту, критичне сприйняття, виділення головного і другорядного).

2. Аналіз та осмислення змісту тексту (створення асоціативного ряду, інтерпретація та узагальнення).

3. Робота над змістом тексту (використання методів компресії, реорганізації, відбору потрібної інформації).

Таким чином, автентичний текст містить нову інформацію, що є значущою для учнів за умови, якщо зміст тексту відповідає їх потребам, уподобанням та інтересам, оскільки саме такий текст викликає у суб'єктів навчання відповідну реакцію, стимулює розумову діяльність.

Так, у навчальному комплексі для 11 класу, можемо підготувати твори, призначені для відпрацювання навичок читання та вимови. А саме є завдання, пов'язані з вивченням англійської культури, наприклад, у темі «Great British Sporting Events» (Спортивні події Великобританії) десятикласникам пропонується вивчити картинку та текст, в якому представлено опис найпопулярніших в Англії видів спорту:

The Oxford and Cambridge Boat Race (змагання на човнах) між Оксфордом та Кембриджем);

The London Marathon (лондонський марафон);

Royal Ascot (королівський ескот – кінські забіги);

□ Tennis championship in Wimbledon (тенісний турнір у Вімблдоні).

Кожен із цих розділів можна проілюструвати зведеннями спортивних телепередач, представлених на британських телеканалах або онлайн-трансляціях у мережі Інтернет. Наочний матеріал у цьому випадку буде не тільки сприяти більш ефективному засвоєнню інформації про британські види спорту, але і дозволить побачити дані види спорту з першоджерела, що позитивно позначиться на виробленні вміння сприймати англійську мову на слух.

Наведу інший приклад можливого використання автентичних творів із елементами драматизації. Існує безліч цікавих посилань до художніх фільмів, передач та театральних постановок, популярних у Великій Британії, які можна використати на уроках англійської мови. Наприклад, для читання можна обрати мюзикл «The Grand Hotel» Лютера Девіса. На відео-сервісі YouTube є як класична постановка цього мюзиклу в Американському музичному театрі Сан-Хосе [American Musical Theatre of San Jose], так і більш сучасні постановки, зокрема виконана студентами Академії образотворчих мистецтв імені Маккалума [McCallum Fine Arts Academy].

Іншим прикладом використання автентичних матеріалів при вивченні іноземної можуть бути автобіографічні твори видатних винахідників, з цікавим посилком для молоді, адже при використанні даних, можна додати ще й відеоматеріали з елементами драматизації справжніх історій життя тих людей.

Так, ми можемо використати вправи з лексики та граматики, застосовуючи живу мову без архаїзмів, присвячені винаходам людства – можна проілюструвати виступи відомих людей, наприклад:

- виступ Марка Цукерберга перед випускниками Гарварду [Zuckerberg];
- мова Стіва Джобса на презентації айфону [Jobs];
- виступ Ілона Маска на відомому відео-холдингу TEDTalks [Musk].

Послідовність роботи над текстом буде приблизно така:

- передмовні вправи (Vocabulary work);

- контроль поняття змісту (текстовий етап);
- контроль розуміння важливих деталей тексту (аналіз та оцінка, післятекстовий етап);
- аналіз літературно-стильових особливостей тексту.

Великі можливості закладені у змісті навчального матеріалу, який пропонують різні автентичні джерела: твори англійської та американської літератури, періодика, підручники Longman, Oxford University Press, Express Publishing, Macmillan тощо.

2.2 Система вправ з навчання англійського діалогічного мовлення учнів старших класів на основі драматизації автентичних творів

На основі п'яти етапів інтегрованого навчання діалогічного англійського мовлення для учнів старших класів, що ґрунтується на драматизації автентичних творів, система вправ для досягнення відповідних знань, формування навичок і розвитку умінь діалогічного спілкування складатиметься із п'яти блоків.

Перший блок, відповідно до лінгвістичного етапу, спрямований на вивчення лінгвістичних одиниць, вибраних із творів та з програми англійської мови для старшокласників.

Другий блок, відповідно до рецептивно-пізнавального етапу, орієнтований на навчання розуміння змісту вибраних для драматизації творів і зразків тематичного діалогічного мовлення.

Третій блок, за навчально-репродуктивного етапу, націлений на відтворення змісту творів, як від третьої особи, так і за ролями.

Четвертий блок, відповідно до репродуктивно-драматизаційного етапу, спрямований на рольове відтворення творів з урахуванням театралізованої драматизації і зразків діалогічного мовлення.

П'ятий блок, відповідно до реально-мовленнєвого етапу, спрямований на використання вивченого мовного матеріалу для вільного діалогічного спілкування, що виникає в мовленнєвих і емоційних ситуаціях.

Розглянемо детально вправи кожного блоку.

I. Вправи першого блоку.

Вправа 1. Мовна, презентаційна. Мета: ввести нову лексику і семантизувати її. Інструкція: Прочитайте слова і словосполучення, зверніть увагу на їх значення. Запишіть в словник з перекладом. Наприклад: тематична лексика (тема «Crime») з роману А. Конан Дойля «The hound of the Baskervilles» [Conan Doyle 2021, p. 3-4].

<i>1. a murder</i>	<i>Вбивство</i>	<i>5. cruel</i>	<i>Жорстокий</i>
<i>2. an investigation</i>	<i>Розслідування</i>	<i>6. a witness</i>	<i>Свідок</i>
<i>3. an evidence</i>	<i>Доказ</i>	<i>7. guilty</i>	<i>Винний</i>
<i>4. to suspect</i>	<i>Підозрювати</i>	<i>8. a forgery</i>	<i>Підробка</i>

Учні читають цей матеріал: а) самостійно; б) за викладачем хором; в) знову самостійно. Потім, закривши ліву (праву) частину сторінки, вони перекладають ці слова і вирази на українську (англійську) мову. Здатність учнів перекласти цей матеріал на рідну мову свідчить про набуття ними рецептивних знань, а їх здатність виконати цей переклад на англійську мову свідчить про набуття ними репродуктивних знань.

II. Вправи другого блоку.

Для розвитку вмінь спонтанного осмислення постановки автентичного англійського твору учням пропонується: а) прослухати та прочитати уривок автентичного англійського твору; б) обговорити основний зміст з учителем.

Наприклад:

Mr. Sherlock Holmes, who was usually very late in the mornings, save upon those not infrequent occasions when he was up all night, was seated at the breakfast table. I stood upon the hearth-rug and picked up the stick which our visitor had left behind him the night before. It was a fine, thick piece of wood, bulbous-headed, of

the sort which is known as a "Penang lawyer." Just under the head was a broad silver band nearly an inch across. "To James Mortimer, M.R.C.S., from his friends of the C.C.H.," was engraved upon it, with the date "1884." It was just such a stick as the old-fashioned family practitioner used to carry--dignified, solid, and reassuring.

- Well, Watson, what do you make of it?

Holmes was sitting with his back to me, and I had given him no sign of my occupation.

- How did you know what I was doing? I believe you have eyes in the back of your head.

- I have, at least, a well-polished, silver-plated coffee-pot in front of me," said he. "But, tell me, Watson, what do you make of our visitor's stick? Since we have been so unfortunate as to miss him and have no notion of his errand, this accidental souvenir becomes of importance. Let me hear you reconstruct the man by an examination of it.

- I think," said I, following as far as I could the methods of my companion, "that Dr. Mortimer is a successful, elderly medical man, well-esteemed since those who know him give him this mark of their appreciation.

- Good! - said Holmes. - Excellent!

- I think also that the probability is in favour of his being a country practitioner who does a great deal of his visiting on foot.

- Why so?

- Because this stick, though originally a very handsome one has been so knocked about that I can hardly imagine a town practitioner carrying it. The thick-iron ferrule is worn down, so it is evident that he has done a great amount of walking with it.

- Perfectly sound! - said Holmes.

- And then again, there is the 'friends of the C.C.H.' I should guess that to be the Something Hunt, the local hunt to whose members he has possibly given

some surgical assistance, and which has made him a small presentation in return.

- *Really, Watson, you excel yourself," said Holmes, pushing back his chair and lighting a cigarette. "I am bound to say that in all the accounts which you have been so good as to give of my own small achievements you have habitually underrated your own abilities. It may be that you are not yourself luminous, but you are a conductor of light. Some people without possessing genius have a remarkable power of stimulating it. I confess, my dear fellow, that I am very much in your debt.*

Answer the questions:

1. Why was Mr. Sherlock Holmes often late in the mornings?
2. What kind of stick did the visitor leave behind?
3. How did Holmes know what Dr. Watson was doing when he was picking up the stick?
4. How did Dr. Watson reconstruct the visitor's identity based on the stick?
5. What clues led Dr. Watson to believe that Dr. Mortimer, the owner of the stick, was a successful and respected elderly medical practitioner with connections to a local hunt?

III. Вправи третього блоку.

Вправа. Рецептивно-репродуктивна. Мета: навчити читати весь уривок твору за ролями і відповідати на деталізуючі питання щодо його змісту. Інструкція: Прочитайте діалог за ролями і дайте відповіді на наступні деталізуючі питання.

1. When did Mr. Sherlock Holmes tend to be up early?
2. What notable inscription was engraved on the visitor's stick?
3. What were the key observations Dr. Watson made about the stick?

IV. Вправи четвертого блоку.

Вправа 1. Рецептивна, драматизаційна. Мета: навчити читати мовлення кожного героя твору з проявом відповідних емоцій, жестів і рухів відповідно до оригіналу. Інструкція: Прочитайте роль кожного героя твору

з проявом відповідних емоцій і жестів.

Вправа 2. Репродуктивна, драматизаційна, що відповідає проведенню репетицій сценки. Мета: навчити розігрувати сценку в репетиційно-підготовчих умовах, що дозволяють за необхідності повторення певних слів і дій, а також уточнення деяких жестів і приведення їх у відповідність до викладеного текстового матеріалу. Інструкція: Відрепетируйте ролі героїв.

Вправа 3. Продуктивна, драматизаційна. Мета: навчити учнів драматизувати сценку з використанням костюмів, декорацій та музичного супроводу. Інструкція: Підготуйте зал і сцену до драматизації сценки. Зінсценуйте її в репетиційних варіантах.

V. Вправи п'ятого блоку.

Ці вправи забезпечують розвиток умінь англійського діалогічного мовлення: 1) за запрограмованими темами на основі використання мовного і мовленнєвого матеріалу вивченого твору; 2) у зв'язку з мовленнєвими і емоціогенними ситуаціями, що виникають, з використанням мовного і мовленнєвого матеріалу вивченого твору.

На цьому етапі діти представляють інсценування розученої сценки на основі уривку з прочитаного твору.

Як завдання на уроці після інсценування може бути запропонована наступна гра: The teacher hands out different objects to students, saying, «Examine your assigned item and, using the phrases from the text, make observations about its owner».

Аутентичні матеріали також можна використовувати для занять, присвячених вивченню лексики та граматики англійської мови.

Наприклад, при зверненні до теми «Phrasal verbs» (Фразові дієслова) можна підібрати відео, в яких наочно демонструється використання значень даних дієслів. Більше того, саму структуру занять можна вибудувати відповідно до особливостей підібраного матеріалу.

Так, у фільмі «Doctor Strange» (Доктор Стрендж) [Doctor Strange]

зустрічається велика кількість прикладів використання різноманітних фразових дієслів, а тому можемо зробити вибірки з цього фільму, або (якщо дозволяють часові рамки уроків) підготувати цілий фільм і включити його на уроці, підготувавши заздалегідь завдання для учнів – знайти в тексті фільму використання фразових дієслів.

Таку практичну вправу можна використовувати або після теоретичного освоєння теми «Phrasal verbs», або використовувати цей матеріал як попереднє вивчення даної теми.

Наведу деякі приклади використання фразових дієслів у тексті фільму «Доктор Стрендж»:

1) -You can't do it freehand.

-I can and I will.

-This isn't a time for showing off, Strange (7:16 хвилина фільму).

2) -Find me something worth my time.

-I have a 68-year-old female with advanced brain stem glioma.

-Yeah, You want me to screw up my perfect record? (11:02 хвилина).

3) -I'd given up on my body. I thought my mind's the only thing I have left.

-I should at least try to elevate that (20:17).

4) -Oh, you think you see through me, do you? Well, you don't. But I see through you! (28:18) 5)

-She draws power from the Dark Dimension to stay alive.

-That's not true.

-I've seen the rituals. Worked them out (44:55).

Подібний метод вивчення фразових дієслів дозволить учням не лише ефективніше запам'ятати значення даних дієслів, а й познайомить старшокласників із практичними прикладами використання фразових дієслів в мові носіїв англійської.

Не можна також заперечувати той факт, що цікава основа таких автентичних матеріалів сприяє швидшому освоєнню навичок сприйняття

англійської мови на слух.

Для того, щоб учні змогли практикуватися у навичках аудіювання, доречно підготувати питання щодо змісту того чи іншого відеоматеріалу, на які старшокласники мають відповісти після перегляду. Відповіді можуть бути як письмовими, так і усними, залежно від рівня підготовки учнів та конкретних цілей уроку.

Структура та зміст питань може змінюватись в залежності від того, які відповіді хоче почути викладач – короткі (які будуть свідчити про розуміння тексту на слух) або розгорнуті (які розкривають розмовні навички учнів).

Отже, ми бачимо, що використання автентичних відеоматеріалів на уроках англійської мови сприяє реалізації основної мети сучасного навчання – розвитку комунікативної компетенції учнів.

Однак, при виборі конкретних відеоматеріалів необхідно враховувати рівень підготовки учнів та особливості їх психоемоційного сприйняття. Крім того, якщо вчитель вважає, що вибраний ним відеоматеріал може викликати труднощі у старшокласників, то на етапі попередньої підготовки необхідно скласти дидактичний коментар, який полегшить перегляд відео.

Так, у складених тут вправах ускладнення може викликати лексичний аспект мови – у процесі перегляду та читанні субтитрів учні можуть зіткнутися з невідомими їм словами. У такому разі нам необхідно або скласти міні-словник до цього відео, або використовувати подвійні субтитри (українською та англійською).

Навчання реплікування можна вважати підготовчим або нульовим етапом формування навичок та вмінь діалогічного мовлення учнів.

На цьому етапі виконуються рецептивно-репродуктивні та репродуктивні, умовно комунікативні вправи на імітацію, підстановку, відповіді на запитання, на запит певної інформації (за зразком), повідомлення інформації тощо.

Під час навчання реплікуванню важливо поступово збільшувати обсяг репліки учня – від однієї до двох-трьох фраз.

Коли старшокласники засвоять репліку-реакцію та ініціативну репліку певної діалогічної єдності, можна переходити до першого етапу формування навичок і вмінь діалогічного мовлення – оволодіння певними діалогічними єдностями.

На цьому етапі використовуються рецептивно-продуктивні умовно-комунікативні вправи з обміну репліками. Учасниками спілкування є самі старшокласники, а викладач лише дає їм певне комунікативне завдання, де окреслюється комунікативна ситуація і вказуються ролі, що їх виконуватимуть учні. На основі навчальних комунікативних ситуацій, запропонованих викладачем, вони продукують мікродіалоги.

Теоретичний етап: читання освітньої статті про Шотландію [Wessels 2008, p. 115-125].

Практичний етап:

1. Read again and decide whether the following sentences are true or false..

1) Burns Night celebrations are usually formal and serious.

2) A bagpiper is the star attraction of the supper.

3) There is an alternative main course available if you don't like haggis.

4) Burns Night doesn't always include entertainment.

5) Everyone sings together at the end of the celebration.

Демонстраційний етап, показ 20-хвилинного відео про Шотландію. «Scotland's Highlands».

Уривок тексту:

Hi, I'm Rick Steves, back with more of the best of Europe. This time, we're packin' light, but there's always room for puppies, sheepdog puppies. We're in the Highlands of Scotland. Thanks for joining us.

The Highlands are where dreams of Scotland are set. The land of kilts, clans, and lonely castles, the Highlands offer the quintessence of Scottish charms. In this episode, we'll connect with clan heritage, be awestruck by Highland beauty, marvel at early British engineering, join in the search for a monster, time-travel back to the Iron Age, watch sheepdogs do their thing and check out some traditional folk music.

The United Kingdom includes England, Wales, North Ireland, and Scotland. Scotland includes a third of Britain's land. Its main cities are Glasgow and Edinburgh. To the south is the Lowlands and to the north, the Highlands.

Focusing on the Highlands, we'll visit Inveraray, Oban, follow the Caledonian Canal to Loch Ness, Inverness, and the battlefield at Culloden. Here in Scotland, the Highlands have more than half the land, and only 5% of the people. Still, it's these Highlands, so vast, yet so sparsely populated, that give us the classic image of Scotland.

The highest mountains in Britain are here in Scotland, in the Highlands. While only around 3,000 feet in altitude, they offer a dramatic welcome and a backdrop of constantly changing views for road trippers.

Long lakes, called "lochs" here, cut like fjords into a land where the heritage remains strong. In this region, so much seems proudly Scottish. Clans gather to celebrate traditional sports, girls grow up dreaming to dance like their mothers did, whisky is savored with reverence for the culture...and pipers still stir the Scottish soul. And, in this land so steeped in culture, Scotland's beloved hairy coo feels perfectly at home.

Етап перевірки навичок сприйняття на слух та розвитку мовних умінь: в учнів запитують тему переглянутого відео та пропонують дати розгорнуту відповідь англійською мовою.

1. What is the "lochs"?
2. What is the national Scottish musical instrument?
3. Why is one place in the Highlands of Scotland called the Weeping Valley?
4. In what year was the Caledonian Canal opened?
5. What is the most famous part of the Caledonian Canal route?
6. How did the legend of the Loch Ness monster appear?

Проведена дослідно-експериментальна робота показала, що впровадження драматизації автентичних творів в уроки англійської мови в старших класах сприяють покращенню сформованості навичок діалогічного

мовлення. Значна частина учнів не має високого рівня англомовної діалогічної компетенції. Отже, існуюча система формування даної компетенції не забезпечує високий рівень володіння нею старшокласниками, що підтвердило необхідність пошуку нових, ефективніших шляхів формування високого рівня діалогічної компетенції в майбутніх випускників. Таким шляхом у теперішньому експерименті виступило формування англомовної діалогічної на основі розробленої методики: підбір автентичних англомовних творів для драматизації; розробка вправ для роботи над вибраними відео та текстовими фрагментами для навчання старшокласників англійського діалогічного мовлення; реалізація програми навчально-методичних матеріалів.

Експериментальне дослідження ефективності навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації автентичних творів базоване на відеофрагментах діалогів з фільму «Доктор Стрендж», виступів відомих людей, таких як Стів Джобс, Марк Цукерберг, Ілон Маск, а також уривку з роману А. Конан Дойля «The Hound of the Baskervilles». Робота над останнім включала такі етапи: лінгвістичний, рецептивно-пізнавальний, навчально-репродуктивний, репродуктивно-драматизаційний, реально-мовленнєвий. Вправи кожного з цих етапів орієнтовані на покращення навчання діалогічному мовленню, краще розуміння сприйнятого на слух мовлення носія, розвиток навички обговорення і аналізу тексту, вивчення фразових дієслів та правильну вимову, збагачення лексичного запасу, інсценізацію вибраних творів та вживання вивчених фраз у реальних життєвих ситуаціях спілкування.

Позитивні зміни у рівні володіння діалогічним мовленням старшокласників дозволили дійти висновку про ефективність реалізації навчально-методичних матеріалів для навчання англійського діалогічного мовлення з дотриманням виділених педагогічних умов.

2.3 Методичні рекомендації щодо виконання розробленої системи вправ

Для вдосконалення роботи з формування комунікативної компетенції у школярів було створено вправи, метою яких є розвиток та вдосконалення отриманих у навчальній діяльності знань, умінь та навичок, а також розвиток творчих здібностей 11-класників. Основним методом роботи став метод драматизації, а також діалогічного мовлення на матеріалі автентичних творів та відео, які використовуються при підготовці інноваційних підходів до вивчення іноземної мови.

Метою даних вправ є: простежити, як їх систематичне застосування на уроках англійської мови впливає на активізацію пізнавального інтересу школярів.

Для вирішення поставлених завдань було застосовано такі методи дослідження: аналіз психолого-педагогічної літератури, спостереження, проведення та аналіз уроків.

Застосовуючи автентичні матеріали у навчальному процесі необхідно враховувати особливості їх жанрів та різновидів.

Так, використовуючи автентичні матеріали в рамках уроку, будь то відео, аудіо, книги, буклети, доцільно продумати кількість часу, який можна витратити на роботу з ними.

Як правило, часові рамки інформаційних джерел перевищують тривалість уроку, і навіть пари, тому краще відібрати найбільш вдалі, з погляду подачі матеріалу, фрагменти (епізоди), не порушуючи логічної послідовності, і побудувати подальшу роботу з кожним уривком (частиною).

Фрагментом, у моєму розумінні, є обмежений сюжетно та тематично закінчений уривок із відео, аудіо або графічно зображеного твору, а саме ті, що відтворено в розроблених вправах.

Робота з повним матеріалом автентичного джерела може бути організована на заключному етапі як домашнє завдання або в рамках

дослідницької та позаурочної діяльності. Після того, враховуючи поставлені цілі та завдання, тематику, мовні та країнознавчі особливості матеріалу, я створила низку завдань, яка відображає методику викладання іноземної мови із зразками автентичних матеріалів.

Автентичні матеріали впливають на засвоєння та закріплення фактичної інформації та мовних особливостей у певному контексті. А значить, їх використання у навчальному процесі сприятливо впливає на емоційну сферу учнів, стимулює та мотивує їх на участь у подальшій навчально-дослідницькій та творчій роботі.

Для того, щоб зробити навчальний процес з англійської мови ефективним, використовуючи текстовий та візуальний контент, необхідно поступово вводити, регулярно та розумно застосовувати матеріали в процесі навчання.

Загалом більшість вітчизняних методистів та дослідників дотримуються однакових критеріїв відбору матеріалу для використання його в процесі навчання англійській мові.

На думку Дж. Ванга, педагоги мають бути уважними до змісту матеріалів, таких як художні тексти, газети, фільми [Wang 2015, p. 23-28].

Я теж дотримуюсь такої думки, адже вчителі не повинні використовувати у класі матеріали, що містять насильство та матеріал для дорослих. Для вдалого підбору і потрібної методики рекомендовано підбирати матеріали так, щоб покращити надання інформації у вивченні англійської мови. А саме творів, що відображають повсякденне життя та культуру різних періодів та регіонів англійськомовних країн, є відмінним навчальним матеріалом.

Слідом за методистами, я вважаю, що на початковому етапі введення матеріалів в процес навчання або у разі виникнення непередбачених труднощів учням може допомогти використання додаткових анкет із цитатами та уривками твору для кращого сприйняття, а також при використанні відеоматеріалів застосування субтитрів.

Р. Берк у свою чергу пропонує три групи критеріїв, які необхідно

враховувати під час відбору відеоматеріалів [Berk 2009, p. 10-13]:

- а) показники учнів;
- б) образливість відео;
- в) структура відео

Перша група критеріїв зачіпає характерні соціально-демографічні якості:

- вік або рік навчання,
- стать,
- расова приналежність,
- домінування мови.

Викладачі знають своїх студентів та перелічені якості необхідні для розгляду при виборі відповідного контенту.

Друга група критеріїв стосується можливої образливості матеріалів, яких слід уникати, згідно з раніше згаданими ознаками, а крім того, контенту, що не підходить для відтворення.

До цієї групи критеріїв може відноситися набір матеріалів, що містить:

- принизливі зауваження та глузування над жінками, расовими та етнічними групами, професіями, політиками та зірками,
- психічне та фізичне насильство над будь-ким,
- сцени з використанням наркотиків,
- інший образливий контент.

Під час відбору дидактичного матеріалу до занять мають бути визначені чіткі стандарти. Рекомендовано відсіювати контент згідно із стандартами шкільних норм, розуміти, наскільки контент є прийнятним, і чи він відповідає освітнім цілям.

Висновок до розділу 2

Найбільш характерною психологічною особливістю старшокласників є значна залежність інтересу до навчального предмета і, отже, ефективність навчання залежить від того, якою мірою предмет пов'язаний з життям, від оцінки його значення самими учнями.

Виходячи з цього, було прийнято рішення розробки вправ, орієнтованих на учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи.

Розроблені вправи засновані на мовному матеріалі із твору «Собака Баскервілей», а також фільму «Доктор Стрендж», і спрямовані на розвиток та вдосконалення фонетичних, лексичних, граматичних та розмовних навичок учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи.

У цей час розвитку особистості відбувається поступове вдосконалення рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Старшокласники вже використовують різноманітні стратегії та тактики розуміння прочитаного.

При повторному читанні та розумінні значно скорочується час від первинного синтезу, загального розуміння до вторинного синтезу, повного розуміння тексту.

Психологічні особливості мовленнєвої діяльності учнів старшого ступеня навчання найбільше відповідають психологічному змісту комунікативного завдання – в порівнянні з попереднім періодом розвитку в учнів збільшується аргументованість і критичність доказів.

Разом з тим, учні не завжди можуть правильно обґрунтувати свої судження, часто підмінюють обґрунтування переказом, під час виконання інтелектуальних вербальних дій все ще фіксується відсутність правильного та повного узагальнення мовного правила.

ВИСНОВКИ

Отримані результати, досягнута мета та виконані завдання є основою для таких висновків.

Це дослідження присвячено проблемі розвитку діалогічного англомовного мовлення учнів старших класів з використанням драматизації автентичних творів. Складність вивчення цієї проблеми зумовлена тим, що, незважаючи на досить велику кількість досліджень, присвячених проблемі нашого дослідження, не розроблено єдиного підходу до здійснення даного процесу. Це зумовлено фрагментарністю відомостей, які можна при цьому почерпнути, неоднаковим ступенем розробленості окремих питань.

Дослідження показало, що автентичні матеріали надають широкий спектр педагогічних можливостей щодо розвитку комунікативної компетенції учнів, серед яких особливе значення має компетенція в діалогічному мовленні.

Проведений у роботі аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури, спрямований на виявлення найбільш ефективних засобів розвитку діалогічного мовлення учнів старших класів, забезпечив можливість інтерпретувати, оцінювати інформацію текстів різних жанрів і типів та використовувати її для вирішення поставлених навчальних та професійних педагогічних завдань.

Дослідженням доведено позитивний вплив літературних творів різних жанрів, а також автентичних текстів на формування іншомовної компетентності учнів старших класів.

Формування англомовних вмінь і навичок діалогу у роботі було визначено як розвиток у старшокласників складного, поступового, неперервного процесу активної теоретичної й практичної діяльності, спрямованої на здобування відповідних знань, вмінь і навичок.

Послідовність цього процесу визначається наступною методикою: попередня діагностика рівня розвитку навичок діалогу; розробка програми та

технології формування англомовного діалогічного мовлення; реалізація технології та програми формування англомовного діалогічного мовлення на заняттях з практики усного та письмового мовлення іноземної; підсумкова діагностика рівня сформованості навичок діалогічного мовлення.

Педагогічними умовами формування діалогічного мовлення учнів старших класів визначено: використання під час вивчення іноземної мови інтегрованих завдань з варіативним змістом; удосконалення змісту дисципліни «Англійська мова» шляхом уведення цікавих для учнів тем; забезпечення ціннісної орієнтації у процесі комплексного використання традиційних та інноваційних методів навчання.

Отримані результати дослідження підтвердили ефективність запропонованої методики реалізації педагогічних умов формування вмінь та навичок діалогічного мовлення учнів старших класів.

Перспективи подальших досліджень полягають у подальшому з'ясуванні можливостей технології драматизації у формуванні мовленнєвої компетентності учнів старшої школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апулова О. Англійська мова 2–12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Шкільний світ, 2001. 43 с.
2. Балабуха К. В. Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до навчання старшокласників фразеології : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Одеса, 2007. 199 с.
3. Домрачева І. Основи мовленнєвої діяльності. Донецьк : Український культурологічний центр, 2001. 154 с.
4. Коваль В. Лінгводидактичні основи навчання діалогічного мовлення школярів. *Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*. 2009. Вип. 6. С. 2–8.
5. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Електронне наукове фахове видання. Інформ. технологій і засобів навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України*. 2011. Вип. 6. Том 26. 291 с.
6. Колодязна В. В. Навчання діалогічного мовлення на уроках англійської мови за комунікативною методикою. *Англійська мова та література*. 2004. С. 4–9.
7. Косенко О. І. Упровадження стратегій критичного мислення для розвитку навичок аудіювання та створення ситуації успіху на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*. 2009. Вип. 5. С. 2–10.
8. Костюченко К. Особливості навчання діалогічного мовлення на заняттях з англійської мови. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. Вип. 135. С. 135–139.
9. Кочубей Н. Характеристика інтерактивного навчання англійського

діалогічного мовлення молодших школярів. *Вид. центр КНЛУ*. 2010. Вип. 42. С. 133–139.

10. Кравченко Ю. Про деякі інтерактивні методи на заняттях з англійської мови у ВНЗ. 2012. Вип. 3. С. 4–8.

11. Куліченко Л. А. Інтегровані уроки як один із засобів підвищення активності учнів на уроках. *Таврійський вісник освіти*. 2012. Вип. 1 (37). С. 250–254.

12. Кузнецова Н. Дослідно-експериментальне навчання англійського діалогічного мовлення обдарованих учнів старшої школи. *Наука і освіта*. 2013. Вип. 6. с. 154–158.

13. Максименко Л. Експериментальна перевірка ефективності методики навчання професійно спрямованого англомовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери. *Київський національний лінгвістичний університет*. 2015. Вип. 6. С. 8–19.

14. Підліткова література : український стрибок та європейський стандарт. 2015. URL: <http://litakcent.com/2015/12/01/pidlitkova-literatura-ukrajinskyj-strybok-tajevropejskyj-standart/> (дата звернення: 22.06.2023).

15. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід. Київ, 2002. 135 с.

16. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ, 2004. 192 с.

17. Птушка А. Методика використання рольової гри у навчанні діалогічного мовлення учнів на уроках англійської мови. *Лінгводидактика*. 2012. Вип. 5. С. 154–159.

18. Семещук В. Альтернативні методи використання міжпредметних зв'язків на заняттях. *Освіта. Технікуми. Коледжі*. 2004. Вип. 1 (7). С. 40–44.

19. Сисоєва С. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти. Луцьк : «Волинська обласна друкарня», 2009. 460 с.

20. Стойко С. В. Реалізація комунікативного підходу в навчанні

іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2011. Вип. 85. С. 220–223.

21. Черниш В. В. Засоби формування іншомовної комунікативної компетенції у діалогічному мовленні. *Іноземні мови*. 2011. Вип. 3. С. 15 – 22.

22. Черниш В. В. Контроль рівня сформованості компетенції у діалогічному мовленні. *Іноземні мови*. 2012. Вип. 1. С. 9 – 10.

23. Фіцула М. М. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ : Академія, 2000. 544 с.

24. Bachman L. F. *Fundamental Consideration in Language Testing*. Oxford : Oxford University Press, 1990. 408 p.

25. Berk, R. A. Multimedia teaching with video clips : TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*. 2009. V. P. 1–21.

26. Breen M. P. Authenticity in the Language Classroom. *Applied Linguistics*. 2005. P. 60– 70.

27. Britell J. K. *Competency and Excellence*. Berekley, 1989. 23 p.

28. Byram Michael. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. 1997. 56 p.

29. *Communication Skills* – London : Ferguson Publishing, 2009. 170 p.

30. Cremin T, Swann J. *School Librarians as Leaders of Extracurricular Reading Groups*. 2018. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-6300-899-0_9 (accessed: 15.09.2023).

31. Galvin Kathleen. *The Basics of Speech: learning to be a competent communicator*. Mc Graw-Hill education, 1999. 606 p.

32. Gartland J. *Better Physician Writing and Speaking Skills: Improving Communication*. 2016. 120 p.

33. Ghosn I. *Storybridge to Second Language Literacy*. Charlotte, North Carolina : Information Age Publishing, 2013. 262 p.

34. Hişmanoğlu M. *Teaching English Through Literature*. 2013. URL:

https://www.unibamberg.de/fileadmin/uni/fakultaeten/ppplehrstuehle/bildungsforschung/Publikationen/Artelt/Pfost_Doerfler_Artelt_Students_Extracurricular.pdf (accessed: 08.08.2023).

35. How drama can help students' English. URL: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-drama-can-help-students-english> (accessed: 17.10.2023).

36. Jones P. Using Drama to Enhance the Oral Proficiency of College Students Learning French. *Unpublished master's thesis, University of Toronto*. 2013.

37. Kolb A. Extensive Reading of Picturebooks in Primary EFL. *Children's Literature in Second Language Education*. London, 2014. P. 33–52.

38. Maley A. *Learning through drama in education*. Teaching English with Drama : How to use drama and plays when teaching for the professional English language teacher, 2005. P. 2-7.

39. Maley A., Duff, A. *Drama Techniques in Language Learning*. Cambridge University Press, 2005.

40. McCarthy M., O'Dell F. *English Idioms in Use*. Cambridge University Press. 2005.

41. Miao Jianying. Extracurricular Reading of College Students Based on Statistics/Jianying Miao. 2012. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-34041-3_25 (accessed: 22.06.2023).

42. Mir Abdullah Miri. Integrating Writing Activities in the English Department Literature Courses at an Afghan University. 2016. URL: <https://knowledge.library.iup.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2260&context=etd> (accessed: 13.07.2023).

43. Nunan D. *Practical English Language Teaching*. McGraw-Hill, 2003.

44. Pfost M., Dörfler T., Artelt C. Students' Extracurricular Reading Behavior and the Development of Vocabulary and Reading Comprehension. 2013. URL: https://www.unibamberg.de/fileadmin/uni/fakultaeten/ppp_lehrstuehle/bildungsforschung/Publikationen/Artelt/Pfost_Doerfler_Artelt_Students_Extracurricular.pdf

(accessed: 13.07.2023).

45. Pradeep Kumar Debata. Integrating Language and Literature in English Teaching a Critical Study. 2018. URL:

<https://www.researchgate.net/publication/280314707> Integrating Language and Literature in English Teaching A Critical Study (accessed: 08.08.2023).

46. Roy S. Use of films in ELT : a mass to class approach. *International Journal of Technical Research and Applications Special Issue*. Kolkata, 2015. XVIII. P. 47–51.

47. Smith P. The Role of Drama in the Development of Speaking and Listening Skills in Primary-Aged Children : An Intervention Study. Unpublished doctoral dissertation. London : University of London, 2010. 180 p.

48. Velykodna A. I., Nazarenko O. V. Extracurricular reading as a tool of development of pupils' creative abilities. 2019. URL:

http://ktpam.kpi.ua/sites/default/files/Zbirka_Lydydna_2019.pdf (accessed: 15.09.2023).

49. Wang Zh. An Analysis on the Use of Video Materials in College English Teaching in China. *International Journal of English Language Teaching*. 2015. II. P. 23–28.

50. Wessels C. Drama in foreign language teaching : A rationale for its use in the language classroom. *Literator Journal*, 2008. XXIX. P. 115–137.

51. Wolfson N. Rules of Speaking. London and New York : Longman, 1990. 61 p.

52. Yves Reuter. Taking account of extracurricular literacy practices : problems and stakes. 2013. URL: <https://journals.openedition.org/reperes/511> (accessed: 15.09.2023).

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

53. Портал української мови та культури. Словник. URL: <https://www.slovnyk.ua> (дата звернення: 18.05.2023).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

54. Conan Doyle A. The Hound of the Baskervilles. Kharkiv : Folio, 2021. P. 3-4

55. Doctor Strange. URL: <http://lenglish.ru/filmy/doktor-strendzh-naanglijskom-yazyke-s-subtitrami/> (accessed: 01.10.2023).

56. Jobs S. iPhone presentation. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MnrJzXM7> (accessed: 01.10.2023).

57. Musk E. The future we're building – and boring. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zIwLWfaAg-8> (accessed: 23.09.2023).

58. Scotland's Highlands. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DDiq5C34KL> (accessed: 23.09.2023).

59. The Grand Hotel. American Musical Theatre of San Jose. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EjZaiqRF9PY> (accessed: 01.10.2023).

60. The Grand Hotel. McCallum Fine Arts Academy. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Duwj3cTROdY> (accessed: 01.10.2023).

61. Zuckerberg M. Harvard Commencement Speech. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QM8l623AouM> (accessed: 23.09.2023).

SUMMARY

The presented paper is dedicated to studying dramatization techniques in teaching the English language.

The object of the research is the process of teaching English dialogical speech to high school students.

The aim of the study is theoretical justification and development of a methodology for forming the English dialogical speech of high school students based on the dramatization of authentic works.

The results obtained: research showed that the effectiveness of implementing the methodology for teaching English dialogical speech to high school students depends on adhering to several pedagogical conditions, including teaching through five blocks of exercises and using an integrated approach, organizing pre-text and post-text work to activate students' existing knowledge, and using authentic materials of various genres and types. The study also led to the development of exercises for teaching dialogical speech to high school students using dramatization techniques, along with practical recommendations for teachers based on the gained experience.

The scientific novelty of the presented research:

- the first attempt was made to apply integrated methods for teaching dialogical speech to high school students during English language lessons;
- literary works and excerpts from TV series were selected for dramatization to enhance dialogical speech skills.

Key-words: *integrated teaching, dialogical speech, dramatization of authentic works*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Яценко Надія Герасимівна, студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання заочної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти nadezhda.yats@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Навчання англійського діалогічного мовлення старшокласників на основі драматизації автентичних творів» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата

Підпис

Н. Г. Яценко

ПІБ (студент)